

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zaradi današnjega praznika izide prvotni list v četrtek.

Kaj nas uči dolenjska volitev od zadnje sobote?

V soboto so Dolenjci državnega poslanca volili in jednoglasno izbrali ónega kandidata, katerega je priporočil narodni volilni odbor v Ljubljani, kneza Ernsta Windischgrätza. Ta jednoglasna volitev nam kaže dvoje. Prvič: da je nemško-ustavoverne stranke pri nas čez noč popolnem zmanjkalo kakor kafe na solnci, nij je več, in je nij videti! Drugič: da je narodne stranke disciplina izborna, trdna in močna.

Volitev je pokazala, da je nemškutarška stranka na Kranjskem popolnem propala, in da so njeni agitatorji Kaltenecker-Schrey-Dežman res postali generali brez vojakov. Nobenega kandidata niso mogli najti, da bi se bil za nje blamiral! Niti jednega glasa nij bilo v celem okraji za nje. In o! — v tem okraji, kjer prebivajo nemški Kočevarji! Še ti jedini pravi Nemci, ki so res na Kranjskem doma (in ki niso prišli ali s culico pod pázho rokodelstva ali kupčije mej Slovinci iskat ali pa služiti v javno službico iz naših davkov plačano, kakor mnogo nemškutarških agitatorjev in psovalcev na Slovence) — še ti nemški Kočevarji so se odrekli našim nemškutarjem in jim nehté več pokorščine izkazovati v borbi zoper opravičene zahteve svojih sodeželanov Slovencev. Če se to godi na zelenem lesu, kaj še le bode na suhem! Ta okraj je bil namreč ob svojem času prav za nemškutarje nalašč prizrean!

Ko so namreč pod brutalno nemško vlado Auersperg-Lasserjevo vselej nepravilni ustavoverci delali direktni volilni red in ga brezozirno prizrevali ter krojili prav za svoje stranke „domačo rabo“, študirali so na vse načine, kako bi se tudi na Kranjskem dal na kmetih vsaj en okraj tako izrezati, da bi „ustavoverno“ ali nemškutarško volil. Brez vsega drugega pametnega sistema so takó priložili Radeče in Trebnje h Kočevju, takó da ta volilni okraj sega kakor dolga zaplata od jednega konca Dolenjske čez sredo do drugega. In zdaj je nemškutarjem še ta jedini okraj na kmetih ušel, ta posebno za dom preparirani okraj! Niti jednega glasu nij več v tem okraji za nje! Nemškutarška „stranka“ sedi sama, gola, v puščavi, pri nas je nij več. Za Boga, nemškutarški vodje bi se nam mogli smiliti, ko bi mi mogli in smeli njih hudobnost in stalno politično nepoštenost keclaj pozabiti. Še 31. decembra, torej štiri dni pred volitvijo, se je trudil „Laib. Tagbl.“, oficijalni organ ljubljanskega „konstitucionalnega društva“ in vodij Kaltenecker-Schrey-Dežmana,

da bi opisal Windischgrätza kot „krampusa“ notranjskih kmetov v gozdnih stvaréh, in je imenoval zasmehljivo njega kandidaturo „eine heitere Überraschung.“ Vse zastoj! Ni jednega glasu nij „Laib. Tagbl.“ privpil. Pregovor pravi, da oslovski glas ne sega do nebes, izkušnja pa kaže, da „Tagblattov“ glas ne prileti niti do Kočevja ne!

Drugič pa se vidi zopet v tej volitvi vzbujena narodna zavest in moč narodne discipline naše stranke. Volilci Windischgrätza nijso poznali, vendar so ga volili, ker je bil priporočan od vodij narodne stranke, kateri so v teškej borbi dolgoletne opozicije dokazali, da jim je blagor naroda in narodne stvari najprej pri srci. Čeravno bi bili rajši dali glasove odločnejšemu narodnemu Slovincu, volili so vendar iz oportunnosti priporočenega plemenitaša, upajoč, kakor z njimi vred tudi centralni volilni odbor, da bode po svojem odličnejšem socijalnem stanju drugim slovenskim poslancem zdatnejša podpora pri doseganju naših narodnih terjatev in zvest drug pri vseh političnih in gospodarstvenih vprašanjih. To pričakovanje je rodilo jednoglasnost, ta ljubezen do naše narodne stvari je rodila óno odlično složnost vseh narodnih glasov, kakor jo vidimo in udušila vsakakoršne osobne ali lokalne pomisleke. Vse to pa nalaga knežjemu novovoljencu dolžnost, po svojej moči in resnej volji držati se narodnega programa, programa svojih volilcev. Odlično izborna složnost slovenskih zaupnih mož centralnega volilnega odbora, kakor jednoglasnost dolenjskih volilcev naklada izvoljencu dolžnost, pred očmi imeti, da slovenski narod, ki ga je le na priporočbo svojih narodnih voditeljev volil, dan danes nij zadovoljen le z obljubami ali prijaznimi besedami, temuč terja dejanja in značajnega prizadevanja. Slovenci nikakor ne volijo poslancev, da bi komu s tem ustregli, temuč óni volijo, da bi do svojih ustavnih pravic prišli in da bi ne bili več na zid pritiskani, kakor so bili dozdej zmirom.

Kako si avstrijski Nemci ravnopravnost tolmačije.

V politiki našej je na dnevnem redu še zmirom motrenje češke spomenice, in v njej nij uže skoraj več stavka, katerega ne bi bile centralistiške novine na tanko pretehtale in — obsodile. Posebno jih v oči bode zahtevanje Čehov, da se narodnostna ravnopravnost uvede in izvrši na universitas Carolina v Pragi administrativnim potom, ker doslej stoji člen 19. državnega osnovnega zakona osamel, brez dolečeb, ki se tičejo njega izvršenja. Čehom se za to očita od centralistov, da puščajo v svojih zahtevanjih po ravnopravnosti na strani in v némar državni interes; ustavaki naglašajo

to, kakšne neugodnosti in nepravilike bi nastale po tem, ko bi se vseučiliščne preskušnje lahko delale tudi v kakem drugem nego nemškem jeziku, in ako bi se češkemu jeziku dovolila ta prednost, morala bi se isto tako dovoliti i slovenskemu in drugim. V učnih vprašanjih naj bi imela država tudi državni interes pred očmi.

Zamorca umivati bilo bi prazno delo, če neuspešneje pak je govoriti z avstrijskim ustavom o ravnopravnosti narodov Z nemškim narodom bi se dalo o tej stvari morda še pogajati, ako bi ne zajemal svojih mislij in nazorov iz takih svojih novin, katere dan za dnem samo naglašajo, da Nemci Avstrijo „skupaj držé“, da nemški jezik je državni jezik, da Nemci, na katerej po njihovej trditvi sloni obstanek Avstrije, da Nemci samo morajo držati krmilo v rokah, drugi narodje pak se jim morajo pokorno ukloniti. Vsled hujskanja teh novin zatre se tudi boljše in pravičnejše mnenje v Nemcih, — potem pa je tudi ves razgovor pri kraji.

Nemški ustavaki bili bi še pri volji Čehom dati posebno, čisto češko vseučilišče; gnjusi pa se jim, da bi ravnopravnost narodnostno vpeljali na uže postoječem vseučilišču v Pragi. To je velika nedoslednost! Kajti, ako so dunajski ustavaki mnenja, da je pred vsem paziti na „državni interes“ in da oni ta interes zastopajo, tedaj bi se morali z obema rokama poprijeti misli Čehov, ki hoté uže postoječe vseučilišče osnovati na podlagi narodne, jezikovne ravnopravnosti. V interesu države leži vsekako, da so nje troškovi na učnih zavodih primerno opredeljeni, čemur bi odgovarjalo gotovo uvedenje jezikovne ravnopravnosti na postoječem univerzi u Pragi, na vsak način bolj, nego osnovanje čisto češkega posebnega vseučilišča, katero bi stalo gromadnih svot. Naj se tedaj razsodi, je-li da Čehi zanemarjajo državne težnje sè svojimi zahtevami v spomenici. Mi moramo baš nasprotno priznati, da so Čehi v svojih zahtevanjih vrlo oskromni, da se ozirajo višje na državni interes nego na svoj lastni. Odveč in ohola je tedaj nemška trditev, da bi óna „koncesija“ bila samo prednost, dovoljena češkemu jeziku. Ustave § 19. jasno in izrečno pravi, da se néma nikogar siliti učiti se drugega deželnega jezika, v istem šu pak je tudi določeno, da néma nobena narodnost avstrijska posebnega privilegija, vse so ravnopravne; a tisti, ki so postavili ta paragraf državnih osnovnih zakonov, baš tisti se zdaj protivijo njega izpeljavi. Verujemo, da, ko bi takozvani „ustavoverci“ pred toliko in toliko let znali, kakšne nepravilike jim bode še delal tolikrat uže imenovani paragraf, oni bi ga ne bili niti naredili. A zdaj je v veljavi, to stoji trdno, in narodje avstrijski, ti zahtevajo, da se i dejansko izvrši. Zato pa Slovenci, Čehi in druge

hudooben človek, ter pošlje „Slov. Gosp.“ kratek obseg svojih dopisov. In tudi „Gospodarja“ so čitali župan, in videli so, da ta imenuje središke odbornike „prikimovce“. In jeza jih je zgrabila in sklenili so napraviti „popravek“. — Ko je napočil 11. gruden, zbirali so se središki odborniki „na varaških hišah“. Tudi srenjski berič dotiral je jednega. Zdaj stopijo župan pred odbor in potegnejo slovesno tisti „popravek“ iz žepa. Popravek pa jim je baje spisal učen mož iz sosednje vasi; in trudil se je dolge dni v potu svojega obraza. In ko so ga prečitali, rečejo: „Zdaj pa to podpišite!“ In podpisali so vsi, ki so tam bili. Bil pa je tam tudi mož, ki nij odbornik, in tudi ta je podpisal. Ali bilo je premalo podpisov, in nosil je berič „popravek“ po hišah in iskal podpise. In došel je k nekemu svetovalcu in mu je rekel: „Podpišite!“ Mož pa nij hotel. Potem pa so prišli župan sami, da ga pregovorijo. Ali ko so videli, da ostane trdovratnega srca, pustili so ga, rekoč: Saj ima sina istega imena pri krstu. In poiskali so sina in so mu rekli: „Unterschreibens nur, die verantwortung nehm ich auf sich!“ (Čujte!) In sin jih je ubogal vzel pero in podpisal svoje ime. Zdaj so imeli potrebnih 12 podpisov in šli so in poslali „popravek“ v Ljubljano in v Maribor. In „Slovenski Narod“ ga je natisnil št. 288 ter pristvil: slede podpisi 12 občinskih odbornikov. Ljudje pa, kateri so tisto čitali, so rekli: „To mu bo sapo zaprlo, zakaj celi odbor je vstal pod orožje proti njemu“. In ljudje so se motili, zakaj povem vam, podpisali niso „popravka“ 1. odbornik in 2. (oba) svetovalca. Mesto teh podpisali so: 1. in 2. namestnik, ki še v odboru nista!! In tudi óne, kateri so podpisali, vprašali so Središčanci: „Zakaj ste „popravek“ podpisali, ali nij óni dopisnik same resnice poročal? Ti pa odgovorijo in jim rečejo: „Bili smo preveč iznenadjeni, in nijsmo imeli časa, to premisliti.“

V tistem „popravku“ pa pravijo župan: „nij res, da bi se óni usiljevali za župana“. Marsikdo pa, ki je to čital, vzel je moje dopise in rekel, kje sem jaz to trdil. In prijel se je za glavo in se vprašal: Ali se meša meni v glavi, ker tega ne morem najti, ali se je mešalo županu v glavi, da so to našli, kar ne stoji notri. In mož „nij mogel do sklepa priti“, kakor središki svet ne, ko bi imel kanale zidati. „Prevzeli so le, ker so bili jednoglasno izvoljeni“. Ker so ravno omenili volitve, hočem popisati, kako se pri nas odbor voli. Pri nas se ne voli po listih, nego „per acclamationem“. In volilec ima strijca in kuma in ujca, kateri bi radi bili v odboru. In vsi ti gledajo nanj, kakor živ opomin, naj jih voli; in če jih ne bode volil, bode se jim zameril. Volilec pa jih ne mara za odbornike in zameril se ne bi rad, torej izostane. K volitvi pa pride skoraj jedini odbor, in tedaj velja: Jaz volim tebe, ti voliš pa mene. Gorje torej odborniku, ki se je ostalim zameril! Zakaj povem vam, nikdar ne bode več sedel v našem odboru in krepko molčal in „prikimoval“ za blagor občine.

In dalje so župan pravili, da hočejo, kakor dozdaj tudi zanaprej vselej voliti narodne kandidate. Kakor dozdaj, so rekli. Kako pa so dozdaj volili? Ko so bile volitve v deželni zbor, hodili so previdno okrajnega glavarja vprašat, ali smejo g. Kado voliti! In glavar jim je — dovolil, in volili so g. Kado. To sem poročal zadnjič, in to so z molčanjem priznali. Ko so bile volitve v državni zbor, zbrali so se naši volilci pri njih, in tedaj so

jim priporočali Duhača. In rekli so: Kdor ide volit, pa voli Duhača, dobi 1 gld. in nekaj črez. (Čujte!) Ali na to vstanejo drugi Središčanci in rečejo: to ne sme biti. In poslali so Duhačevske peneze nazaj. Župan pa so volili Duhača. Duhač pa nij bil narodni kandidat! Po volitvi pa, ko so se naši volilci vračali domov, dirjali so župan jako in so se prehiteli. To so videli ostali, ki so narodno volili, in so se smejali in povzdignili so svoj glas in vpili: „Duhači, t. j. volilci Duhača, so se prehiteli!

In dalje pravijo: Ker „Tagespošta“ sè svojimi anonsami (te so velikanske vrednosti za središče!) in uradnimi (!) ter gospodarstvenimi (Čujte, čujte!) naznanili najboljše terjatvam, katere stavi občinski zastop na Štajerskem do lista, ugaja, naročili smo mesto „Gemeindezeitung“ „Tagespošta“. Kakor se vidi, bil je mož, ki jim je „popravek“ pisal, posebno dobre volje, zato se je šalil. Znal je da na vsem Slovenskem nij takega bebca, ki bi mu verjel, da „Tagespošta“ uradna in gospodarstvena naznanila prinaša, če je le enkrat „Tagespošta“ imel v rokah. Ravno tako ne bode nikdo verjel, da ta časnik drugim zastopom tako ugaja. Naj nam je imenujejo: koliko jih je, ki imajo „Tagespošto“ naročeno? Središče plačuje „Tagespošto“, ker imajo župan krčmo; za krčmo pa je „Tagespošta“ uže prikladna.

„Da bi kdo branil račune pregledati, je hudobna — laž.“ Ko je mož do sem došel, nij bil več samo dobre volje, bil je uže široke volje, kakor bi Hrvati rekli. In mož nij mogel več mojim besedam slediti. Kajti pisal sem tako-le: Letos (1879) ležali so računi pri nekem svetovalcu na pregled. Tedaj pa gredo odborniki res tja, da je pregledajo. Ali župan so izvedeli, kaj se snuje, ter poslali hitro beriča naj račune odnese. Pa odborniki so mu rekli: Ne damo jih, pridi sutra. In nij jih dobil. Ko pa so župan došli k svetovalcu, bili so jezni in so rekli: Zakaj pa to, pa je tega treba?! itd. Tako sem poročal; in to je hudobna — resnica!

„Račune je nekdanj delal star in slaboten mož, za to so se zakesnoli.“ Jaz pa mislim, blagajnikova je skrb, da račune redno položi, če mu jih ta ne more napraviti, poišče si družega. Za to nijsem krivil onega moža, če računi nijso mogli leta dotoči, še omenjal ga nijsem. In če župan dalje pravijo „i de mortuis nil, nisi bene“ hočejo nam s tem razložiti, zakaj oni na pokojnega krivnjo zavračajo. Pa ko je oni mož umrl, polagali so se računi redno, ne res? Kaj še! Stara navada je železna srajca. Leto je prešlo, račun pa nij prišel. Ali lani (1879) vzdignoli so se odborniki, in so rekli: Dokler ne prikrevsajo računi za 1878. leto, nečemo onih od 1877. leto podpisati. Zdaj so se računi 1878. leta vstrašili, in se poplašili, ter prikrevsali za letom.

V naših računih pa so vedno ostajali kasaresti, prebitki. Pravil sem, da je nekdanj ostalo celo do 3000 gld., lani pa blizu 900. Župan kričijo, da to nij resnično, ali pozabijo povedati, koliko krajcarjev ali goldinarjev je manje. Od teh tako visokih prebitkov pa „nij bilo v kasi nikdar niti „fenika“ notri“, čeravno so si Središčanci novo kaso kupili; celo župan ne upajo tega mojega poročila „popravljati“ kajti v kasi jih nij bilo, pa jih nij bilo. Nego kotali so se po žepih, tem na hasek, na škodo pa občini. Kajti prebitki, če tudi nijso bili v kasi, nijso nikakovih obrestij donašali. Župan nam, kar se obrestij tiče, tako-le razlagajo:

„Ker se v srenjsko kaso vplačuje še le v jeseni, dače službene plače pa se morajo pred koncem leta platiti, torej ne moremo razumeti, kako bi se to plačalo, ob enem se pa ostanek na obresti naložil.“ Če res tega ne morete razumeti, tedaj bi vam svetoval: Položite račun in odstopite od blagajništva. Vaš naslednik pa naj bi tako-le skušal to uganjko rešiti: Položi naj hitro ob novem letu račun, če ostane velik prebitok kakor dozdaj, naj poplača za četrt leta dače itd., ostalo pa naj da v hranilnico na obresti. Kadar pride kakovo plačilo, dobi iz te vsak dan, kolikor bo potreboval. Tako je delal tudi naš okrajni zastop, ko je še imel tudi prebitke. Ko se hrastje trži, za kojega se je letos na pr. 547 gld. skupilo, in ko se vplačuje v kaso, naj spet poplača kar se je nabralo, ostanek pa v hranilnico zanese.

Tako bode delal, če bo umno gospodaril, če pa ne, pa bode prebitke vsaj v kaso dejal za to jo imamo.

„Da se pri nekem hramu nij kanal napravil, krivo je to, ker občinski svet nij do sklepa došel.“ Čudno, da me vi v tolikih rečeh ne morete razumeti. Pravil sem o kanalu na trgu, in še nekje (v Gornjem gaju). Če radi kanala „pri nekem hramu“ nij svet do sklepa došel, je uže razumljivo. Gledé onih dveh kanalov pa je došel uže pred 2 letoma. To je razvidno uže iz tega, ker ste v Gornjem gaju napravili kanal, samo da mesto zidanega, lesenega. In tudi svetovalca, na koja ste hoteli krivnjo zavaliti, je nijsta hotela prevzeti: Nij eden od obeh nij „popravka“ podpisal!

Teško, da ste z vašim „popravkom“ koga prepričali, in če ste celi odbor hoteli pod orožje poklicati in s tem imponirati, se vam nij posrečilo.

Domače stvari.

— (Gospod Jakob Hren,) državni pravdnik v Novem mestu, je imenovan za svetovalca pri deželnej sodnji v Celovci. Gospod Hren je narodnjak in je bil pri zadnjem volilnem gibanju na Dolenjskem od več stranij kot kandidat centralnemu odboru priporočan, ter bi bil najbrž tudi kandidiran, ko bi odbor ne bil iz oportunnih uzrokov, katere smo mi ob svojem času razložili, Windischgrätzta postavil, vsled česar se je g. Hren kandidaturi odpovedal, da bi narodne discipline ne rušil. Uže ta kandidatura kaže, da si je znal g. Hren v novomeškem okraju simpatije narodove pridobiti. Po svojih službenih letih in kot dober jurist bi bil imel g. H. uže davno svetovalec biti. Ali prejšnja ustavoverna vlada, je rada preterirala narodne uradnike in le bolj renegati, le tuji in politični agitatorji zoper Slovane so avanzirali.

— (Imenovanja.) V Celje pride za sodnijskega svetovalca g. Lovrenc Rattek, dozdaj sodnik v Ribnici. — Državnega pravdnika namestnik v Ljubljani g. Josip Grdešič pride za drž. pravdnika v Novomestu.

— (Novo poslopje za tukajšnje porotno sodišče.) Vendar se bode odpomagal potrebi ljubljanskega sodišča, ki biva doslej v življenju nevarnih prostorih. Dne 2. t. m. je komisija ogledovala Žabjak in k temu pripadajoča poslopja v svrhu sezidanja novega poslopja za porotno sodišče, katero bode obsegalo — po zdanjem načrtu — dvorano za porotne obravnave s prostorom za 300 poslušalcev, potem jedno dvorano za sodski senat, jedno sobo za porotnike, jedno za sodnike,

slovanske narodnosti avstrijske čudom opazujemo dan za dnevom ponavljajoče se zahteve ónih istih ustavovercev, da nemški jezik, nemški narod mora imeti to prednost, da bi se nemščina proglasila državnim jezikom — „reichssprache“. Ali to zahtevanje ne izključuje vsako ravnopravnost? Ako se zahteva nemščini ta prednost, potem postane pa nemišel ves § 19, potem ga nij treba. Ustavaki še sami niso vedeli, koliko dobroto so napravili z osnovanjem omenjenega člana. Baš ta člen, zoper katerega izlivajo vso svojo jezo, varuje v sebi državni interes, državne koristi. Naj bodo vsi avstrijski narodje narodnostno zadovoljeni, potem bode šlo državi in tem vsem narodom dobro. Zadovoljni vsi narodje sè svojim političkim stanjem, porabili bodo vse svoje moči v zboljšanje gmotnega stanja svojega, in konsekvntno tudi državnega. Slovani avstrijski nehčejo jahati Nemcev, a odločno zahtevajo vsi, tudi mi, da uživamo svoje pravice — nič drugega, — poleg Nemcev. Zakon govori za nas, govori zoper nemške upornike, to zadoštuje. Zahteve Čehov so opravičene, klic naš po ravnopravnosti ne mènaj, niti mi, niti drugi Slovani zahtevajo kake prednosti, nego samo ravnopravnost, katera izvršena, v svojih posledicah ne bode imela zmešnjave, kakor trde Nemci, nego zadovoljnost in narodno blagostanje. To pa vsi Slovani zaslužimo, kajti mi, ne Nemci, držimo Avstrijo skupaj in smo jo šestokrat rešili; pogled v prošlo zgodovino svedoči to celemu svetu. ?

Od Francozov se učimo umno gospodariti.

II.*)

Kakšni so francoski gospodarji? Francosko gospodarstvo je sad razumne odgoje.

(Dalje.)

Francoski liberalci némajo navade, da bi na nemški način spodkopavali vero ljudstva; za razumnega Francoza bi bilo to abotno početje, ki bi vsaj družbi nič ne koristilo. Omikan Francoz sprevidi, da se ljudska pravica od vere ločiti ne da, ter ima vero za svojega „najboljega žandarja“. — Tudi zahteva poštenost od francoskega liberalca, da ne zaničuje cerkvenih šeg in obredov; rajši se posti sam v petek, kakor bi s svojim slabim izgledom verno ljudstvo zapeljeval. Zarad tega zveže civilni zakon skoraj vselej tudi s cerkveno poroko. Nemci mislijo, da je nedoslednost, če ne dela nevernik na razširjanje brezverstva. Mi pak vprašamo, ali je brezverstvo uže kak princip življenja? — Francoz se drži v tem le vestno in dosledno svojega racionalističnega principa.

„Francoz ima prezaupnost angleškega, nemškega ali ameriškega kupčevalstva za neumno drznost, ter misli vselej le na gotovost na skušeno znanje, na zanesljive kvalitete, na zanesljive vire. On se skrbno ogiblje vsacega negotovega podzvetja, pa se sme tudi zmirom na isto blago in na isto ceno zanesti. Od tod izvira pravost in vestnost vse francoske trgovine in obrtnije. Kako pošteno in točno spolnuje vsak francoski delavec, obrtnik in trgovec svojo dolžnost, vé ves svet.

Francoz teži na to, da si svojo svobodo in neodvisnost, ter svoje in svojih potomcev blagostanje zagotovi. Zarad tega ne potroši nikoli vseh svojih dohodkov. Če je po Micawbersovej maksimi tisti bogat, ki ima 100 gl. do-

*) Glej št. 2. „Slov. Naroda“.

hodkov in 99 gl. troškov, tisti pa v resnici siromak, ki ima 10.000 gl. dohodkov, pa jih 10.001 gl. potroši, potem je vsak Francoz bogat. Celo nepremožnega Francoza državljskega stanu jaz (Hillebrand) ne poznam. Neko rento svojih 600 ali 1000 frankov na leto dobiva še vendar le poleg svojega zaslúška. Znano je, da živi ogromna večina srednjega stanu na Nemškem in Angleškem od roke v usta, to je, samo od svojega dela. — Germani delajo radi pridno, da morejo veliko potrošiti (po principu „več pripravi, več zapravi“). Zapravljivost premožnega Amerikanca je res čudna. Francoz ne troši nikoli brez namena in brez potrebe, razen časi za toaleta, živi prosto pa dobro, ugodno in spoštljivo od 1. januarja do 31. decembra. Kdor se ravna v domačem življenju po drugej metodi, velja pri Francozih uže za zapravljivca in nezanesljivega špekulanta.“

Takovo zmernost in tako previdno gospodarstvo v uživanju veselja pozna le današnji francoski narod.

Znani francoski nationalekonom Leroy-Beaulieu je priobčlil 17. maja 1876 v „Journal des Debats“ zanimivo študijo o francoskem gospodarstvu. — Le ón del francoskih prihranitev, ki se ne porabi za stavbo novih in popraviljanje starih hiš itd., ki pride v borzo in v razne hranilnice, se dá preračunati. Po Leroy-Beaulieuvem računu znašajo samo te prihranitve od 1 do 1 1/2 milijarde na leto.

— Ker gospodarijo vsi Francozje dobro (po Micawbersovej maksimi), si tedaj posameznik povprek prigospodari vsako leto 40 frankov ali 17 gl. Na to bi mi utegnil marsikateri slovenski kmet odgovoriti: saj še petkrat toliko prigospodarim vsako leto povprek; zakaj je tedaj slovenski narod tako reven? Na to odgovorjam jaz, da je razložek mej našim in francoskim gospodarstvom ta, da pride pri nas na enega dobrega gospodarja dvajset slabih, ki si ne prigospodarijo nič ali pa celo zapravljajo, na Francoskem pa na enega slabega dvajset dobrih in previdnih.

(Dalje prih.)

Telegram Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 5. januarja. Chertek je zdaj pritrtil gledé reklamacijskih obrokov terjatvam večine odbora deveterih. — Češki memorandum se ne bode rešil v celoti, temuč po posameznih točkah; jedne bodo rešile se z najvišjimi naredbami (verordnungen), druge v budgetu, tretje pa s posebnimi predlogi ravnopravnostnih zakonov. — Dozdaj nedosežen je visoki rezultat večerajšnje oddaje 15-milijonov rente. Dosežen prejemni kurs 69.51.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 5. januarja.

Poroča se, da je grof Taaffe povabil vsa ministerstva, naj imenujejo delegirance, kateri bodo posvetavali se pod predstvom Pražakovem o češkej spomenici.

Vnanje države.

O razmerah mej ruskim carjem in carjevičem naslednikom se je v zadnjih dneh marsikaj brbljalo, češ, ruski car ne more videti svojega sina in da mu ne zaupa. Pred novim letom pak je ruski car pri paradi Pavlovskega polka pohvalil tega in njega poveljnika, carjeviča naslednika, kateremu je mej glasnim navdušenjem polka salutiral z golo sabljo. To je dokaz spoštovanja in ljubezni, a ne sovraštva.

Spomladi bodo Rusi zopet jeli prodirati proti Mrvu, katero mesto morajo dobiti na vsak način v svoje roke. Ekspedicijo bode vodil slavnoznan general Kaufmann, ter ne bode prodiral proti Mrvu od Kaspiskega morja, nego od Samarkanda; njemu se bosta baje pridružila tudi kan v Kivi in kan buharski. Predno bodo Angleži umirili Afganistan, bodo Rusi sedeli uže v Mrvu.

Črnogorski zastopnik v Carigradu, Radonič, je dobil ukaz, da se dné 7. t. m. vrne domov. Turčija namreč nadaljuje svojo perfidno igro, javno se kaže nedolžno, tajno pa albansko ligo ščuje zoper Črno goro. Črnogorci so tedaj pomnožili svojo vojsko pri Andrijeviči, s katero bodo Turke podučili, kako da se sklenene pogodbe izvršujó. Kako demoralizirana je Turčija vsa, kaže to, da se čete Muktar paše bratijo z albansko ligo, z ónimi ljudmi, katere bi baš moral strahovati.

Preko Berlina se javlja, da je stanje v Bolgariji nevarno, — kako nevarno, ne pove se, morebiti, da se maje stol princa Battenberga, kajti to bi ne bilo Nemcem všeč.

Nemški „Reichsanzeiger“ proglašá prodoljenje avstrijsko-nemške trgovinske pogodbe do konec meseca junija t. l.

V Afganistanu, t. j. pri Kabulu, so Angleži dné 23. dec. o. l. popolnem premagali Afganistane, a s tem niso še ničesa dosegli, poroča se. Angležem je umiriti in ukloniti vsa afgansko deželo kar se jim pa bode teško posrečilo, ker obstoji óna iz brezštevilnih majhenih neodvisnih rodov, kateri niso vajeni tujcem pokoriti se.

Dopisi.

Iz Radovljice 1. januarja. [Izv. dop.]

Od ónega časa, kar nas je zapustil črni urgrman z belim pudelnjom, so se naše socialne razmere toliko zboljšale, da smo se jeden drugemu bližati začeli, kar je „Slovenski Narod“ o svojem času omenil.

Denes pa imam namen veselo zabiležiti, da smo imeli na Silvestrov večer soarejo v Kunstljevej gostilni na korist tukajšnje ljudske šole. K tej soareji se je zbrala skoro vsa inteligencija našega mesta in nekaj iz okolice.

Nabralo se je za blagi namen blizu 80 goldinarjev.

Točko za točko obširnega programa ne bom popisoval. Izmej slovenskih pesnij so se pele: „Moj dom“, „Želje“, „Stanak moj“, „Ne skrivaj ljubezni“ i. t. d. Igralo se je na glasovir in flavto.

Da je bila vsaka točka izvrstno izpeljana, to so nam porok imena: Razingar, Majar, Medic, Žumer.

Jako dopadla je 10. točka programa: „Eine heitere Schlittenpartie“, muzikalična burka, spremljena na glasoviru po gospodu Sittichu in njegovej soprog.

O polu noči napije gospod grof Thurn gg. pevcem in potem novemu letu. Burni „živio“-klici so doneli po dvorani, ko je nehál govoriti. Živ dokaz, da je radovljiška inteligencija domoljubna in slovenska.

Naš grof dobro govori slovenski in nij sovražnik našega naroda. Kako lepo bi bilo, ko bi imeli „bralno društvo“ ali „čitalnico“ in gospoda grofa Thurna za njenega predsednika. Pričnite torej in zagotovimo vas, da vam bode slovenski narod hvaležen.

Končno naj še omenim, da se je vino in kuhinja obče hvalilo, kakor tudi točna in pazljiva postrežba.

Iz Središča 1. januarja. [Izv. dop.]

Poročal sem v „Slovenskem Narodu“ št. 230 in 247 m. l., kako lepo naš trg napreduje in ocenil sem zasluge našega vrlega župana. In župan je tisto čital in molčal. Zdaj pa pride neki